

Gairès

Gairès Nr. 02/2024 dēl BDAR 48 straipsnio

Versija 2.1

Priimta 2025 m. birželio 4 d.

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Ankstesnės versijos

Versija 1.0	2024 m. gruodžio 2 d.	Gairių priėmimas viešoms konsultacijoms
Versija 2.0	2025 m. birželio 4 d.	Gairių priėmimas po viešų konsultacijų
Versija 2.1	2025 m. birželio 20 d.	Patobulinta priedo rezoliucija

SANTRAUKA

BDAR 48 straipsnyje nustatyta, kad: „Bet kuris teismo sprendimas ir bet kuris trečiosios valstybės administracinės institucijos sprendimas, kuriuo reikalaujama, kad duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas perduotų ar atskleistų asmens duomenis, gali būti bet kuriuo būdu pripažįstamas arba vykdytinas, tik jei jis grindžiamas tarptautiniu susitarimu, pavyzdžiui, galiojančia prašymą pateikusių trečiosios valstybės ir Sąjungos arba valstybės narės savitarpio teisinės pagalbos sutartimi, nedarant poveikio kitiems perdavimo pagrindams pagal šį skyrių“.

Šių gairių tikslas – aiškiau išdėstyti šio straipsnio pagrindimą ir tikslą, įskaitant tai, kaip jis susijęs su kitomis BDAR V skyriaus nuostatomis, ir pateikti praktinių rekomendacijų ES duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams, kurie gali gauti trečiųjų valstybių institucijų prašymus atskleisti arba perduoti asmens duomenis.

Pagrindinis šios nuostatos tikslas – paaiškinti, kad trečiųjų valstybių institucijų sprendimai ar nutarimai negali būti automatiškai ir tiesiogiai pripažįstami ar vykdomi ES valstybėje narėje, taip pabrėžiant teisinį suverenumą trečiųjų valstybių teisės atžvilgiu. Paprastai užsienio teismų sprendimų ir nutarčių pripažinimas ir vykdymas užtikrinamas taikomais tarptautiniais susitarimais.

Nepriklausomai nuo to, ar sudarytas taikytinas tarptautinis susitarimas, jei ES duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas gauna ir atsako į trečiosios valstybės institucijos prašymą pateikti asmens duomenis, toks duomenų judėjimas yra duomenų perdavimas pagal BDAR ir turi atitikti 6 straipsnio ir V skyriaus nuostatas.

Tarptautiniame susitarime gali būti numatytas ir teisinis pagrindas (pagal 6 straipsnio 1 dalies c arba e punktą), ir perdavimo pagrindas (pagal 46 straipsnio 2 dalies a punktą).

Jeigu tarptautinio susitarimo nėra arba jeigu susitarime nenumatytas teisinis pagrindas pagal 6 straipsnio 1 dalies c arba e punktą, galima svarstyti kitus teisinius pagrindus. Panašiai, jei nėra tarptautinio susitarimo arba susitarime nenumatytos tinkamos apsaugos priemonės pagal 46 straipsnio 2 dalies a punktą, gali būti taikomi kiti perdavimo pagrindai, įskaitant 49 straipsnyje numatytas nukrypti leidžiančias nuostatas.

Turinys

1	Įvadas	5
2	Kokia šių gairių taikymo sritis?	6
3	Koks yra 48 straipsnio tikslas?	7
4	Kokiais atvejais taikomas 48 straipsnis?	7
5	Kokiomis sąlygomis duomenų valdytojai ir duomenų tvarkytojai gali atsakyti į trečiųjų valstybių institucijų prašymus?	8
5.1	Atitiktis BDAR 6 straipsniui.....	9
5.2	Atitiktis BDAR V skyriui.....	11
	Priedas - Praktiniai žingsniai.....	13

Europos duomenų apsaugos valdyba,

atsižvelgdama į 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR) 70 straipsnio 1 dalies e punktą,

atsižvelgdama į EEE susitarimą, ypač į jo XI priedą ir 37 protokolą su pakeitimais, padarytais 2018 m. liepos 6 d. EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 154/2018¹,

atsižvelgdama į Darbo tvarkos taisyklių 12 ir 22 straipsnius,

PRIĖMĖ ŠIAS GAIRES

1 ĮVADAS

1. Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 48 straipsnyje, pavadinimu „Sajungos teisėje neleidžiamas duomenų perdavimas ar atskleidimas“, nustatyta, kad: *„Bet kuris teismo sprendimas ir bet kuris trečiosios valstybės administracinės institucijos sprendimas, kuriuo reikalaujama, kad duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas perduotų ar atskleistų asmens duomenis, gali būti bet kuriuo būdu pripažįstamas arba vykdytinas, tik jei jis grindžiamas tarptautiniu susitarimu, pavyzdžiui, galiojančia prašymą pateikusios trečiosios valstybės ir Sąjungos arba valstybės narės savitarpio teisinės pagalbos sutartimi, nedarant poveikio kitiems perdavimo pagrindams pagal šį skyrių“.*
2. Šių gairių tikslas – aiškiau išdėstyti 48 BDAR straipsnio pagrindimą ir tikslą, įskaitant tai, kaip jis susijęs su kitomis BDAR V skyriaus nuostatomis, ir pateikti praktinių rekomendacijų ES duomenų valdytojams ir duomenų tvarkytojams, kurie gali gauti trečiųjų valstybių institucijų prašymus atskleisti arba perduoti² asmens duomenis.
3. Ši nuostata pateikta BDAR V skyriuje „Asmens duomenų perdavimai į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms“. Tai reiškia, kad jis turi būti skaitomas kartu su BDAR 44 straipsniu, kuriame aiškiai nurodyta, kad *„visos šio skyriaus nuostatos taikomos siekiant užtikrinti, kad nebūtų pakenkta [BDAR garantuojamam] fizinių asmenų apsaugos lygiui“.* Be to, 48 straipsnis turėtų būti skaitomas kartu su BDAR 102 konstatuojamąja dalimi, kurioje aiškiai nurodyta, kad BDAR „<...> nedaromas poveikis Sąjungos ir trečiųjų valstybių sudarytiems tarptautiniams susitarimams, kuriais reglamentuojamas asmens duomenų perdavimas, įskaitant tinkamas duomenų subjektų apsaugos priemones.“.

¹ Šiame dokumente pateikiamos nuorodos į ES ir valstybės nares turėtų būti atitinkamai suprantamos kaip nuorodos į EEE ir EEE valstybes nares.

² 48 straipsnyje kalbama apie „duomenų perdavimą arba atskleidimą“. Todėl visame šių gairių tekste bus vartojami šie terminai, nors EDAV savo gairėse Nr. 05/2021 aiškiai nurodė, kad asmens duomenų atskleidimas laikomas duomenų perdavimu, jeigu tenkinami trys gairėse nurodyti kriterijai (žr. EDAV Gairių Nr. 05/2021 2.2 dalį dėl 3 straipsnio taikymo ir nuostatų dėl tarptautinio duomenų perdavimo sąsajos pagal BDAR V skyrių).

2 KOKIA ŠIŲ GAIRIŲ TAIKymo SRITIS?

4. Šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama prašymams, kuriais siekiama tiesiogiai bendradarbiauti tarp trečiosios valstybės institucijos ir ES privataus subjekto (priešingai nei tada, kai ES valdžios institucijos ir trečiųjų valstybių valdžios institucijos tiesiogiai keičiasi asmens duomenimis, pvz., pagal savitarpio teisinės pagalbos sutartį). Tokius prašymus gali teikti įvairios valdžios institucijos, įskaitant privataus sektoriaus priežiūrą vykdančias institucijas, pavyzdžiui, bankų priežiūros institucijas ir mokesčių institucijas, taip pat su teisėsauga ir nacionaliniu saugumu susijusias institucijas³.
5. Šios gairės taikomos tik tais atvejais, kai tokie prašymai adresuojami ES veikiantiems duomenų valdytojams arba tvarkytojams, kurių asmens duomenų tvarkymui taikoma BDAR 3 straipsnio 1 dalis.
6. 48 straipsnyje neišskiriami privatūs ar viešieji duomenų valdytojai ir tvarkytojai, gavę trečiosios valstybės institucijų prašymą pateikti asmens duomenis. Tačiau šiose gairėse daugiausia dėmesio skiriama tiesioginiams prašymams ES privatiems subjektams, atsižvelgiant į tai, kad tai yra dažniausiai pasitaikantis 48 straipsnio taikymo scenarijus ir kad prašymai valdžios institucijoms paprastai patenka į tarptautinio bendradarbiavimo sistemą, nustatytą tarptautiniuose susitarimuose.
7. EDAV pabrėžia, kad, be BDAR reikalavimų, bendradarbiavimui su trečiųjų valstybių valdžios institucijomis gali būti taikomos papildomos taisyklės⁴. Tokie reikalavimai šiose gairėse nenagrinėjami.
8. Šiose gairėse nenagrinėjamas kitas praktikoje pasitaikantis scenarijus, kai trečiosios valstybės institucija prašo asmens duomenų iš jos teritorijoje esančio subjekto (patronuojančiosios bendrovės), kuris, norėdamas atsakyti į prašymą, paprašo savo ES esančios patronuojamosios bendrovės pateikti duomenis. Tokiu atveju duomenų judėjimas iš ES patronuojamosios įmonės į patronuojančiąją įmonę trečiojoje valstybėje yra duomenų perdavimas. Todėl ES patronuojamoji bendrovė, kaip eksportuotoja, turi laikytis BDAR, visų pirma BDAR 6 straipsnio ir V skyriaus nuostatų. Priklausomai nuo jo taikymo srities, tokiam duomenų perdavimui gali būti naudinga taikyti sprendimą dėl tinkamumo pagal 45 straipsnį. Tačiau atsižvelgiant į tai, kad prašymas iš pradžių adresuojamas įstaigai, esančiai toje pačioje trečiojoje valstybėje kaip ir prašančioji valdžios institucija, šis scenarijus nepatenka į 48 straipsnio taikymo sritį.

³ Teisėsaugos ir nacionalinio saugumo tikslais duomenimis paprastai keičiasi viena su kita susijusios institucijos, todėl 48 straipsnis netaikytinas, nes tokio pobūdžio duomenų perdavimai nepatenka į BDAR taikymo sritį. Todėl EDAV pakartoja savo poziciją, išdėstytą gairėse dėl BDAR 49 straipsnio, kad: „Tais atvejais, kai yra tarptautinis susitarimas, pavyzdžiui, savitarpio teisinės pagalbos sutartis, ES bendrovės paprastai turėtų atmesti tiesioginius prašymus ir nurodyti prašančiajai trečiosios valstybės institucijai galiojančią savitarpio teisinės pagalbos sutartį ar susitarimą“. Tačiau pastaruoju metu pastebima tendencija derėtis dėl tarptautinių susitarimų, kuriuose taip pat numatomi tiesioginiai trečiųjų valstybių teisėsaugos institucijų prašymai susipažinti su ES privačių subjektų tvarkomais asmens duomenimis, pavyzdžiui, Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų antrasis papildomas protokolais dėl tvirtesnio bendradarbiavimo ir elektroninių įrodymų atskleidimo (CETS Nr. 224).

⁴ Pavyzdžiui, bendradarbiaujant su trečiosios valstybės teisėsaugos institucijomis taip pat būtų taikomos prašymą gavusio subjekto valstybės narės baudžiamojo proceso taisyklės.

3 KOKS YRA 48 STRAIPSNIO TIKSLAS?

9. Pagal 48 straipsnį trečiųjų valstybių institucijų nuosprendžiai ir sprendimai, kuriais reikalaujama, kad ES duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas perduotų arba atskleistų asmens duomenis, gali būti pripažįstami ir vykdomi tik tuo atveju, jei jie grindžiami taikytinu tarptautiniu susitarimu⁵, pavyzdžiui, galiojančia prašančiosios valstybės ir ES arba valstybės narės⁶ savitarpio teisinės pagalbos sutartimi, nedarant poveikio kitiems duomenų perdavimo pagrindams pagal BDAR V skyrių. Šiame straipsnyje reglamentuojama trečiųjų valstybių teismų ir institucijų prieiga prie asmens duomenų, kuriems taikoma BDAR apsauga. 115 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad šia nuostata siekiama apsaugoti asmens duomenis nuo eksteritorialių trečiųjų valstybių įstatymų, kurie „gali pažeisti tarptautinę teisę ir trukdyti užtikrinti [BDAR] Sąjungoje garantuojamą asmenų apsaugą“, taikymo.
10. Taigi, kai ES tvarkomi duomenys perduodami arba atskleidžiami pagal tiesioginį trečiosios valstybės institucijos prašymą, tokiam atskleidimui taikomas BDAR ir tai, kaip apibrėžta V skyriuje, yra duomenų perdavimas. Tai reiškia, kad, kaip ir bet kokio perdavimo, kuriam taikomas BDAR, atveju, turi būti teisinis pagrindas tvarkyti duomenis pagal 6 straipsnį ir perduoti duomenis pagal V skyrių.
11. EDAV dar kartą patvirtina, kad užsienio institucijos prašymas pats savaime nėra teisinis pagrindas tvarkyti ar perduoti duomenis⁷.

4 KOKIAIS ATVEJAIS TAIKOMAS 48 STRAIPSNIS?

12. 48 straipsnis taikomas tais atvejais, kai duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas ES gauna trečiosios valstybės administracinės institucijos arba teismo sprendimą arba nuosprendį, kuriuo reikalaujama perduoti arba atskleisti asmens duomenis. Nuostatoje vartojamos formuluotės „teismas“ ir „administracinė institucija“ reiškia trečiosios valstybės viešąją įstaigą. EDAV manymu, trečiosios valstybės institucijos vartojama terminologija, pagal kurią jos prašymas kvalifikuojamas kaip „sprendimas“ arba „nutartis“, neturi lemiamos reikšmės 48 straipsnio taikymui, jei tai yra oficialus trečiosios valstybės institucijos prašymas.
13. EDAV manymu, 48 straipsnio formuluotė apima visus įmanomus būdus, kuriais ES duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas galėtų suteikti galimybę trečiosios valstybės institucijai susipažinti su asmens duomenimis.

⁵ Dėl Sąjungos sudaryto tarptautinio susitarimo žr. ESTT sprendimo byloje C-327/91, Prancūzijos Respublika prieš Komisiją, 27 punktą. Dėl EEB sutarties 228 straipsnio ESTT pažymi, kad 228 straipsnyje sąvoka „susitarimas“ vartojama bendrąja prasme ir reiškia bet koki tarptautinės teisės subjektų prisiimtą įsipareigojimą, kuris turi privalomąją galią, neatsižvelgiant į jo formalų pavadinimą.

⁶ Ši formuluotė atspindi tarptautinės teisės taisykles, pagal kurias nacionalinio teismo ar administracinės institucijos sprendimas neturi teisinės galios kitose jurisdikcijose, nebent tai numatyta taikomame tarptautiniame susitarime. Taigi, kai trečiosios valstybės teismo sprendimai ar nutartys yra skirti ES subjektams, turi būti sudarytas tos trečiosios valstybės ir ES arba atitinkamos valstybės narės tarptautinis susitarimas, kad šie teismo sprendimai ar nutartys būtų pripažinti ir vykdytini pagal Sąjungos arba valstybės narės teisę. Tačiau tarptautinio susitarimo būtinybę, kad trečiosios valstybės teismo sprendimas ar nutartis būtų pripažinti ir vykdytini, reikia atskirti nuo klausimo, ar asmens duomenys, taip pat ir be tokio susitarimo, gali būti teisėtai perduodami į trečiąją valstybę.

⁷ Šiuo klausimu taip pat žr. EDAV ir EDAPP bendrą atsakymą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui dėl JAV Debesijos įstatymo poveikio Europos asmens duomenų apsaugos teisinei sistemai (priedas), p. 3.

14. 48 straipsnyje neapribojami tikslai, kuriais trečiosios valstybės institucija gali prašyti pateikti duomenis. Todėl į šios nuostatos taikymo sritį patektų trečiųjų valstybių institucijų prašymai, teikiami skirtingomis aplinkybėmis ir tikslais, pvz., teisėsaugos ar nacionalinio saugumo institucijų, finansų reguliavimo institucijų ar valdžios institucijų, atsakingų už farmacijos produktų, medicinos prietaisų ir kt. patvirtinimą, prašymai.
15. 48 straipsnyje neatskiriama situacija, kai trečiosios valstybės institucija prašo ES duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo perduoti arba atskleisti asmens duomenis, o duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas gali atsisakyti vykdyti prašymą be jokių neigiamų teisinių pasekmių pagal ES arba trečiosios valstybės teisę, ir situacija, kai dėl atsisakymo gali būti taikomos sankcijos už reikalavimų nevykdymą. EDAV primena, kad bet kokiam asmens duomenų perdavimui į trečiąsias valstybes **visais atvejais turi būti taikomas dviejų etapų patikrinimas**: „*pirma, turi būti teisinis duomenų tvarkymo pagrindas ir visos atitinkamos BDAR nuostatos; antra, turi būti laikomasi V skyriaus nuostatų. Taigi, duomenų tvarkymas, t. y. asmens duomenų perdavimas arba atskleidimas, turi atitikti bendruosius 5 straipsnio principus ir būti pagrįstas teisiniu pagrindu, kaip nustatyta BDAR 6 straipsnyje*“⁸.

5 KOKIOMIS SĄLYGOMIS DUOMENŲ VALDYTOJAI IR DUOMENŲ TVARKYTOJAI GALI ATSAKYTI Į TREČIŲJŲ VALSTYBIŲ INSTITUCIJŲ PRAŠYMUS?

16. 48 straipsnis yra BDAR V skyriaus „Asmens duomenų perdavimai į trečiąsias valstybes arba tarptautinėms organizacijoms“ dalis ir turi būti skaitomas kartu su BDAR 44 straipsniu, kuriame nustatyta, kad „*asmens duomenys, kurie yra tvarkomi arba kuriuos ketinama tvarkyti juos perdavus į trečiąją valstybę arba tarptautinei organizacijai, perduodami tik tuo atveju, jei duomenų valdytojas ir duomenų tvarkytojas, laikydamiesi kitų šio reglamento nuostatų, laikosi šiame skyriuje nustatytų sąlygų, be kita ko, susijusių su tolesniu asmens duomenų perdavimu iš tos trečiosios valstybės ar tarptautinės organizacijos į kitą trečiąją šalį ar kitai tarptautinei organizacijai*“. Be to, BDAR 115 konstatuojamojoje dalyje paaiškinta, kad duomenų perdavimas turėtų būti leidžiamas tik tada, kai tenkinamos BDAR sąlygos. Tai reiškia, kad norint perduoti ar atskleisti asmens duomenis pagal trečiosios valstybės institucijos prašymą, reikia turėti teisinį duomenų tvarkymo pagrindą (BDAR 6 straipsnis) ir laikytis asmens duomenų perdavimo trečiosioms valstybėms ar tarptautinėms organizacijoms reikalavimų (BDAR V skyrius).
17. Kaip minėta, duomenų valdytojui ar duomenų tvarkytojui gali tekti ne tik užtikrinti atitiktį BDAR, bet ir laikytis papildomų kitais teisės aktais nustatytų reikalavimų, pavyzdžiui, nacionalinių procesinių nuostatų arba tarptautinių susitarimų, kuriuose numatytas bendradarbiavimas su trečiosios valstybės institucija.
18. Be to, jei prašymo gavėjas yra duomenų tvarkytojas, šis duomenų tvarkytojas privalo nepagrįstai nedelsdamas informuoti duomenų valdytoją ir turėtų laikytis duomenų valdytojo nurodymų, susijusių su prašymu, išskyrus atvejus, kai Sąjungos teisė arba valstybės narės teisė, kuri taikoma duomenų tvarkytojui, draudžia jam informuoti duomenų valdytoją dėl „svarbių viešojo intereso priežasčių“⁹.

⁸ Žr. bendrą EDAV ir EDAPP atsakymą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui dėl JAV Debesijos įstatymo poveikio Europos asmens duomenų apsaugos teisei sistemai, p. 3. Žr. 2018 m. gegužės 25 d. priimtas EDAV gaires Nr. 2/2018 dėl leidžiančių nukrypti nuostatų pagal Reglamento 2016/679 49 straipsnį.

⁹ Šiuo tikslu žr. BDAR 28 straipsnio 3 dalies a punktą ir 2021 m. liepos 7 d. priimtas EDAV gaires 07/2020 dėl duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo sąvokų BDAR.

5.1 Atitiktis BDAR 6 straipsniui

19. Pagal BDAR 44 straipsnį asmens duomenys perduodami į trečiąją valstybę tik tuo atveju, jei, atsižvelgiant į kitas BDAR nuostatas, laikomasi V skyriaus sąlygų. Todėl asmens duomenų perdavimas į trečiąją valstybę ar tarptautinėms organizacijoms taip pat turi atitikti kitų BDAR nuostatų sąlygas.
20. BDAR 5 straipsnio 1 dalyje nustatyti bendrieji ir privalomi asmens duomenų tvarkymo principai. Pagal 5 straipsnio 2 dalį duomenų valdytojas yra atsakingas už 1 dalyje nustatytų prievolių laikymąsi (tai taikoma ir tada, kai duomenų tvarkymo veiklą vykdo duomenų tvarkytojas). Pagal 5 straipsnio 1 dalį bet koks asmens duomenų tvarkymas turi turėti teisinį pagrindą pagal 6 straipsnį. Todėl reikia atlikti kiekvienos konkrečios situacijos teisinę analizę.
21. 48 straipsnyje aprašytu atveju daroma prielaida, kad yra trečiosios valstybės teismo nutartis arba administracinės institucijos sprendimas, kuriuo reikalaujama, kad ES duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas perduotų arba atskleistų asmens duomenis. Be to, toks trečiosios valstybės institucijos prašymas gali būti pripažįstamas arba vykdomas tik tuo atveju, jei jis grindžiamas tarptautiniu susitarimu, kuris gali suteikti tokiam prašymui teisinės prievolės, kuri taikoma duomenų valdytojui, galią ir kurio nesilaikymas sukeltų teisinių pasekmių. Kai asmens duomenys tvarkomi siekiant įvykdyti teisinę prievolę, **6 straipsnio 1 dalies c punkte** nustatytas aiškus teisinis pagrindas. Todėl EDAV laikosi nuomonės, kad 48 straipsnyje nurodytu atveju, kai yra galiojantis taikytinas tarptautinis susitarimas, 6 straipsnio 1 dalies c punktas kartu su 6 straipsnio 3 dalimi būtų tinkamas teisinis duomenų perdavimo pagrindas, jeigu būtų įvykdytos šių nuostatų sąlygos.
22. Taikomas tarptautinis susitarimas reikštų tarptautinį susitarimą, kuriame numatyta galimybė trečiosiose valstybėse esančioms valdžios institucijoms tiesiogiai prašyti prieigos prie ES privačių subjektų tvarkomų asmens duomenų. Jei tokio susitarimo nėra, tačiau tarptautiniame susitarime, pavyzdžiui, savitarpio teisinės pagalbos sutartyje, numatytas valdžios institucijų bendradarbiavimas toje konkrečioje srityje, ES privatūs subjektai paprastai turėtų nukreipti prašymą pateikusiai trečiosios valstybės instituciją į nacionalinę kompetentingą instituciją, laikydamiesi savitarpio teisinės pagalbos sutartyje arba susitarime nustatytos tvarkos.
23. Kilus abejonų dėl to, ar yra tarptautinis susitarimas ir koks jo pobūdis, prašymą gavę ES subjektai gali kreiptis į atitinkamas nacionalines institucijas (pavyzdžiui, Teisingumo ministeriją, Užsienio reikalų ministeriją, sektorių priežiūros institucijas ir kt.) ir konsultuotis su jomis.
24. Tais atvejais, kai duomenų valdytojas neturi teisinės prievolės, kylančios iš tarptautinio susitarimo, galima naudoti kitus teisinius pagrindus pagal 6 straipsnį, jei laikomasi BDAR V skyriuje nustatytų teisinių reikalavimų. Tačiau šių kitų teisinių pagrindų taikymas turi būti atidžiai išnagrinėtas kiekvienu konkrečiu atveju. Dėl didelio galimų situacijų skaičiaus bendrus teiginius apie 6 straipsnio taikymą galima daryti tik labai ribotai.
25. Iš esmės sutikimas pagal 6 straipsnio 1 dalies a punktą galėtų būti laikomas teisiniu pagrindu perduoti duomenis trečiosioms valstybėms. Tačiau tam tikrose srityse sutikimas, kaip teisinis pagrindas, paprastai yra netinkamas, ypač jei duomenų tvarkymas yra susijęs su įgaliojimų vykdymu¹⁰.

¹⁰ Šiame kontekste žr. 43 konstatuojamosios dalies 1 punkto teisinę sąvoką, susijusią su reikalavimu, kad sutikimas būtų duotas laisva valia. Tai ypač aktualu, jei tai susiję su trečiųjų valstybių viešosiomis įstaigomis. Taip pat žr. EDAV ir EDAPP bendrą atsakymą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui dėl JAV Debesijos įstatymo poveikio Europos asmens duomenų apsaugos teisei sistemai, 28 išnaša.

26. Manytina, kad 6 straipsnio 1 dalies b punkto taikymas negalimas vien dėl jo formuluotės. Todėl EDAV mano, kad ES privatus subjektas **negali remtis 6 straipsnio 1 dalies b punktu** kaip tinkamu teisiniu pagrindu atsakyti į trečiosios valstybės institucijos prašymą perduoti arba atskleisti informaciją.
27. Tais atvejais, kai atskleisti informaciją remiantis tarptautiniu susitarimu neprivaloma, tačiau toks bendradarbiavimas vis tiek leidžiamas pagal ES arba valstybės narės teisę, **6 straipsnio 1 dalies e punktas** galėtų būti naudojamas kaip asmens duomenų tvarkymo teisinis pagrindas, nes jis gali būti laikomas būtinu užduočiui, vykdomai viešojo intereso labui, atlikti¹¹. Tokiais atvejais duomenų tvarkymas turi būti grindžiamas Sąjungos arba valstybės narės teise, kaip reikalaujama BDAR 6 straipsnio 3 dalyje.
28. Kalbant apie **6 straipsnio 1 dalies d punktą**, EDAV pripažįsta, kad konkrečiomis ir nustatytomis aplinkybėmis **gyvybiniai duomenų subjekto interesai** gali būti nurodomi kaip asmens duomenų perdavimo pagal trečiosios valstybės prašymą teisinis pagrindas, jeigu tenkinamos tarptautinėje teisėje nustatytos sąlygos¹². Kalbant apie **gyvybinius kitų asmenų interesus**, EDAV primena, kad „*asmens duomenys remiantis kito fizinio asmens gyvybiniu interesu turėtų būti tvarkomi tik iš esmės kai duomenų tvarkymas negali būti akivaizdžiai grindžiamas kitu teisiniu pagrindu*“¹³.
29. Priklausomai nuo konkretaus atvejo, EDAV daro prielaidą, kad gali būti įmanoma remtis **6 straipsnio 1 dalies f punktu** perduodant arba atskleidžiant duomenis trečiųjų valstybių institucijoms¹⁴ išskirtinėmis aplinkybėmis. Todėl EDAV primena, kad bet koks duomenų tvarkymas, grindžiamas duomenų valdytojo ar trečiųjų šalių teisėtais interesais, turi būti būtinas ir suderintas su duomenų subjekto interesais ar pagrindinėmis teisėmis ir laisvėmis¹⁵. Nuo derinimo testo rezultato priklauso, ar galima remtis teisinio intereso teisiniu pagrindu tvarkant duomenis. **Iš esmės bet koks teisėtu interesu grindžiamas duomenų tvarkymas bet kuriuo atveju apribojamas tuo, kas akivaizdžiai būtina siekiant konkretaus duomenų valdytojo arba trečiosios šalies intereso.**
30. Nepaisant to, kad tam tikrais atvejais duomenų valdytojas gali turėti teisėtą interesą tenkinti prašymą atskleisti asmens duomenis trečiosios valstybės institucijai, privatus verslo subjektas, veikiantis kaip duomenų valdytojas, negali remtis 6 straipsnio 1 dalies f punktu rinkdamas ir saugodamas asmens duomenis prevenciniu būdu, kad, gavęs prašymą, galėtų pasidalyti tokia informacija su teisėsaugos institucijomis, siekdamas užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms, jas nustatyti ir patraukti baudžiamojon atsakomybėn, kai tokia duomenų tvarkymo veikla nesusijusi

¹¹ Pavyzdžiui, žr. Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų antrojo papildomo protokolo dėl tvirtesnio bendradarbiavimo ir elektroninių įrodymų atskleidimo (CETS Nr. 224) 6 straipsnį.

¹² Tai galėtų būti, pavyzdžiui, prašymai susipažinti su pagrobtų nepilnamečių asmens duomenimis arba kiti atvejai, kai duomenų perdavimas atitinka gyvybinius pačių duomenų subjektų interesus.

¹³ BDAR 46 konstatuojamoji dalis.

¹⁴ Daugiau informacijos žr. 2024 m. spalio 8 d. priimtas EDAV gaires Nr. 1/2024 dėl asmens duomenų tvarkymo pagal BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktą (1.0 versija).

¹⁵ Vertinant poveikį duomenų subjekto interesams atsižvelgiama į visas galimas (potencialias ar faktines) duomenų tvarkymo pasekmes duomenų subjektui, duomenų apsaugos proporcingumo principus, taip pat į tokius elementus kaip, pavyzdžiui, įtariamų nusikalstamų veikų, apie kurias gali būti pranešta, sunkumas, prašymo apimtis, trečiojoje valstybėje taikytini standartai ir procedūrinės garantijos bei taikytinos duomenų apsaugos garantijos. Atliekant tokį vertinimą taip pat ypatingas dėmesys skiriamas tvarkomų asmens duomenų pobūdžiui ir asmens duomenų tvarkymo būdui. Be to, BDAR taip pat nustatyta būtinybė atsižvelgti į pagrįstus duomenų subjekto lūkesčius. Daugiau informacijos apie būtinumo ir derinimo testą taip pat žr. 2024 m. spalio 8 d. priimtas EDAV gaires Nr. 1/2024 dėl asmens duomenų tvarkymo pagal BDAR 6 straipsnio 1 dalies f punktą (1.0 versija).

su jo paties faktine (ūkine ir komercine) veikla¹⁶. Be to, EDAV, atsižvelgdama į konkrečią situaciją, anksčiau laikėsi nuomonės, kad duomenų subjekto interesai arba pagrindinės teisės ir laisvės tomis konkrečiomis aplinkybėmis būtų viršesni už duomenų valdytojo interesą laikytis trečiosios valstybės teisėsaugos institucijos prašymo, kad būtų išvengta sankcijų už reikalavimų nesilaikymą¹⁷.

5.2 Atitiktis BDAR V skyriui

31. Kaip jau minėta, 48 straipsnis turi būti aiškinamas kartu su 44 straipsniu – bendruoju perdavimo principu, kuriuo pradedamas skyrius. 44 straipsnyje nustatytos tokios duomenų perdavimo pagal BDAR sąlygos: bet kokiam duomenų perdavimui taikomos kitos atitinkamos BDAR nuostatos ir jis turi atitikti V skyriuje nustatytas sąlygas (dviejų etapų patikrinimas), „*siekiant užtikrinti, kad nebūtų pakenkta šiuo reglamentu garantuojamam fizinių asmenų apsaugos lygiui*“. Nuostatomis dėl tarptautinio duomenų perdavimo siekiama užtikrinti, kad aukštas asmens duomenų apsaugos lygis ES būtų išlaikytas, kai duomenys perduodami į trečiąsias valstybes, kurių teisinės sistemos ir duomenų apsaugos standartai skiriasi.
32. Šiuo tikslu V skyriuje išvardyti duomenų perdavimo pagrindai, pradedant Europos Komisijos sprendimais dėl tinkamumo pagal 45 straipsnį. Jei sprendimas dėl tinkamumo nepriimtas, tinkamos apsaugos priemonės gali būti numatytos taikant vieną iš 46 straipsnyje numatytų perdavimo priemonių. Jei nėra sprendimo dėl tinkamumo arba tinkamų apsaugos priemonių, 49 straipsnyje numatytos nukrypti leidžiančios nuostatos galėtų būti taikomos tam tikrais konkrečiais atvejais.
33. Priešingai nei kitos V skyriaus nuostatos, 48 straipsnis nėra perdavimo pagrindas. Pačioje nuostatoje nėra numatyta jokių duomenų apsaugos priemonių, tačiau paaiškinama, kad trečiųjų valstybių institucijų sprendimai ar nuosprendžiai negali būti pripažįstami ar vykdomi ES, nebent tai numatyta tarptautiniame susitarime. Todėl prieš atsakydamas į trečiosios valstybės institucijos, kuriai taikomas 48 straipsnis, prašymą, duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas ES turi nustatyti kitur V skyriuje nurodytą taikytiną duomenų perdavimo pagrindą.
34. Pagal 46 straipsnio 2 dalies a punktą tinkamos apsaugos priemonės gali būti numatytos „*teisiškai privalomu ir vykdytinu valdžios institucijų arba įstaigų tarpusavio dokumentu*“, t. y. tarptautiniu susitarimu, kaip apibrėžta 48 straipsnyje. Tokius susitarimus sudaro valstybės ir juose tradiciškai numatomas valdžios institucijų bendradarbiavimas, tačiau juose taip pat gali būti numatytas tiesioginis privačių subjektų ir valdžios institucijų bendradarbiavimas¹⁸. Jei duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo ES ir prašančiosios trečiosios valstybės institucijos bendradarbiavimas reglamentuojamas tarptautiniu susitarimu, šis susitarimas gali būti perdavimo pagrindas, jei jame pagal 46 straipsnio 2 dalies a punktą numatytos tinkamos apsaugos priemonės.
35. EDAV parengė būtiniausių apsaugos priemonių, kurios turi būti įtrauktos į tarptautinius susitarimus, kuriems taikomas 46 straipsnio 2 dalies a punktas, sąrašą. Tokiomis apsaugos

¹⁶ 2023 m. liepos 4 d. Teisingumo Teismo (didžiosios kolegijos) sprendimas „Meta Platforms Inc“ ir kt. prieš „Bundeskartellamt“, C-252/21, 124 ir 132 punktai.

¹⁷ Žr. jau išreikštą EDAV poziciją dėl teisėsaugos ir nacionalinio saugumo srities EDAV ir EDAPP bendrame atsakyme Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui dėl JAV Debesijos įstatymo poveikio Europos asmens duomenų apsaugos teisei sistemai.

¹⁸ EDAV nėra žinoma, kad būtų sudaryta daug tokių tarptautinių susitarimų. Vienas iš pavyzdžių – Europos Taryba: Konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų antrasis papildomas protokolai dėl tvirtesnio bendradarbiavimo ir elektroninių įrodymų atskleidimo (CETS Nr. 224), kuris dar neįsigaliojo.

priemonėmis turi būti galima užtikrinti, kad duomenų subjektams, kurių asmens duomenys perduodami, būtų užtikrinta iš esmės tokio paties lygio apsauga, kokia užtikrinama ES teritorijoje¹⁹. Todėl taikytinuose tarptautiniuose susitarimuose²⁰ dėl asmens duomenų perdavimo, *inter alia*, turėtų būti reikalaujama, kad abi šalys užtikrintų pagrindinius duomenų apsaugos principus, t. y. užtikrintų vykdytiną ir veiksmingą duomenų subjekto teises, numatytą tolesnio duomenų perdavimo ir dalijimosi duomenimis apribojimus, įskaitant papildomas apsaugos priemones, taikomas neskelbtiniams duomenims, ir numatytą nepriklausomus žalos atlyginimo ir priežiūros mechanizmus²¹. Atitinkamos apsaugos priemonės gali būti tiesiogiai įtrauktos į tarptautinį susitarimą, kuriame numatytas tiesioginis duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo ir trečiosios valstybės institucijų bendradarbiavimas, arba į atskirą teisiškai privalomą dokumentą.

36. 48 straipsnyje daroma nuoroda į tarptautinį susitarimą, „*nedarant poveikio kitiems perdavimo pagrindams pagal šį skyrį*“. EDAV nuomone, atsižvelgiant į V skyriaus reikalavimus²², ši formuluo­ tė gali apimti dvi galimas situacijas:

- pirma, jei **tarptautinis susitarimas dėl duomenų valdytojo ar duomenų tvarkytojo ir trečiosios valstybės institucijos bendradarbiavimo nėra sudarytas**, duomenų perdavimas trečiosios šalies institucijai turi būti grindžiamas kitu teisiniu pagrindu pagal BDAR 6 straipsnį ir kitu V skyriuje nurodytu duomenų perdavimo pagrindu.
- Antra, jei tarptautinis susitarimas yra sudarytas ir jame numatytas teisinis pagrindas pagal 6 straipsnį, tačiau **jame nenumatytos tinkamos apsaugos priemonės** pagal 46 straipsnio 2 dalies a punktą ir EDAV gaires Nr. 2/2020, duomenų valdytojas pagal V skyrį turi nurodyti kitą perdavimo pagrindą.

37. Jei nėra taikytino sprendimo dėl tinkamumo²³ arba tinkamų apsaugos priemonių, BDAR 49 straipsnyje numatyti keli konkretūs atvejai, kai duomenis galima perduoti, pavyzdžiui, jei tai būtina dėl svarbių viešojo intereso priežasčių arba teisiniams reikalavimams pareikšti, vykdyti ar ginti²⁴. Tačiau, kaip paaiškinta ankstesnėse EDAV paskelbtose gairėse, BDAR 49 straipsnyje nustatytos nukrypti leidžiančios nuostatos turi būti aiškinamos ribotai ir daugiausia susijusios su duomenų tvarkymo veikla, kuri yra atsitiktinė ir nesikartojanti²⁵.

¹⁹ Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, byla C-311/18, Duomenų apsaugos komisaras prieš „Facebook Ireland“ ir Maximilian Schrems („Schrems II“), 96 punktas.

²⁰ Jeigu kyla abejonių, ar yra sudarytas tarptautinis susitarimas ir koks jo pobūdis, prašymą gavę ES subjektai gali kreiptis į atitinkamas nacionalines institucijas (pavyzdžiui, Teisingumo ministeriją, Užsienio reikalų ministeriją, sektorių priežiūros institucijas ir pan.) ir su jomis konsultuotis.

²¹ Šiuo klausimu žr. 2020 m. gruodžio 15 d. priimtą Gairių Nr. 2/2020 dėl Reglamento 2016/679 46 straipsnio 2 dalies a punkto ir 3 dalies b punkto, susijusių su asmens duomenų perdavimu tarp EEE šalių ir ne EEE valdžios institucijų ir įstaigų, 2 dalį, 2.0 versija, priimta 2020 m. gruodžio 15 d.

²² Kalbant apie BDAR 6 straipsnį, gali būti trečioji situacija, kai yra sudarytas tarptautinis susitarimas, kuris nėra tinkamas teisinis pagrindas pagal BDAR 6 straipsnio 1 dalies c arba e punktus, pavyzdžiui, dėl to, kad atitinkamos susitarimo nuostatos nėra pakankamai konkrečios (pvz., neatspindi BDAR 6 straipsnio 3 dalyje išvardytų požymių).

²³ Tai, ar sprendimas dėl tinkamumo yra taikytinas, turėtų būti vertinama kiekvienu konkrečiu atveju, visų pirma atsižvelgiant į sprendimo dėl tinkamumo taikymo sritį.

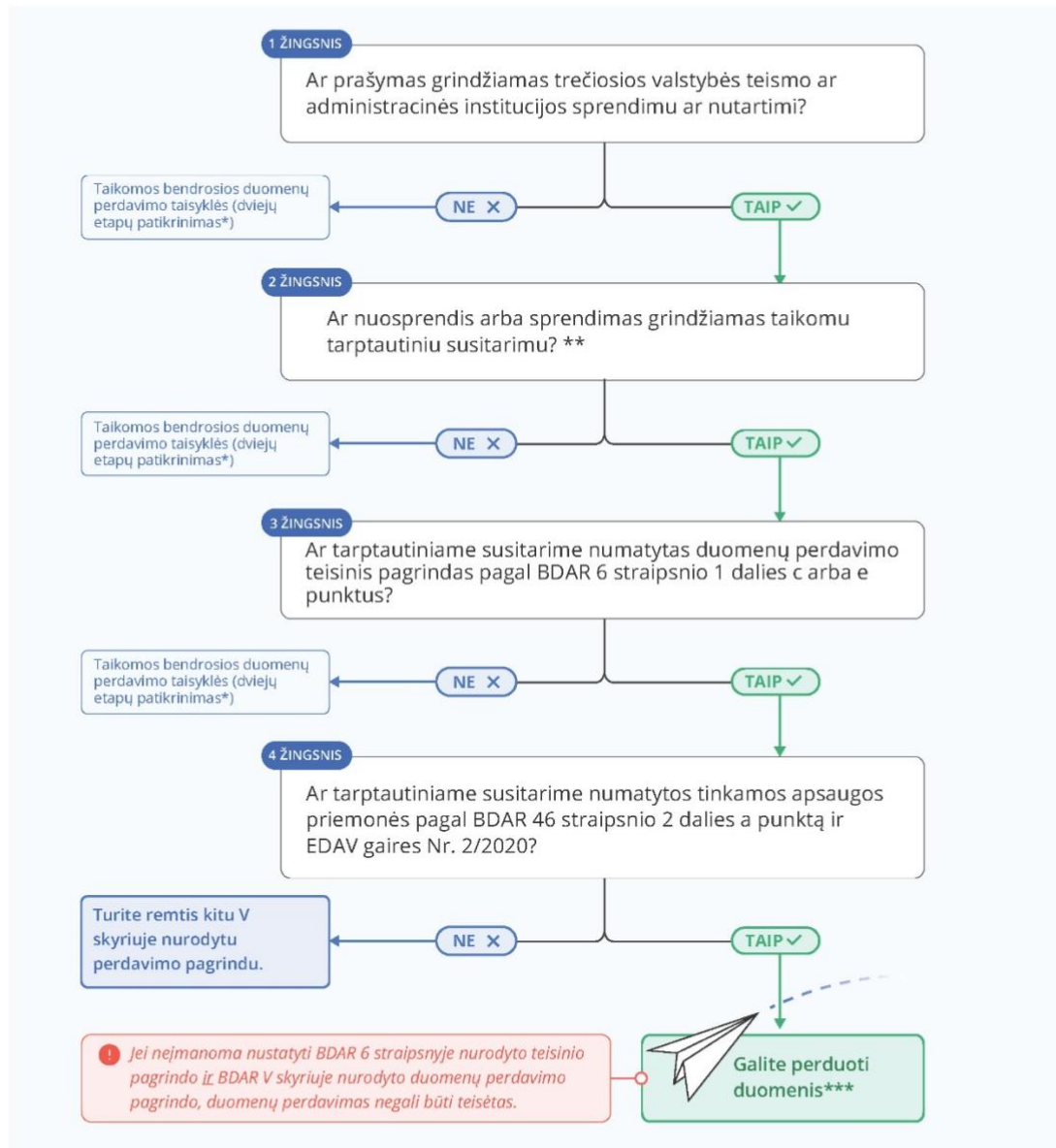
²⁴ Žr. BDAR 49 straipsnio 1 dalies d ir e punktus.

²⁵ Žr. 2018 m. gegužės 25 d. priimtą gaires Nr. 2/2018 dėl leidžiančių nukrypti nuostatų pagal Reglamento 2016/679 49 straipsnį.

Priedas - Praktiniai žingsniai

48 straipsnyje nurodoma situacija, kai trečiosios valstybės valdžios institucija prašo ES duomenų valdytojo arba duomenų tvarkytojo perduoti duomenis tai institucijai, o prašymas grindžiamas trečiosios valstybės teismo arba administracinės institucijos sprendimu ar nutartimi.

Gavęs trečiosios valstybės institucijos **prašymą** pateikti asmens duomenis, Europos Sąjungos duomenų valdytojas arba duomenų tvarkytojas²⁶ turėtų atsakyti į šiuos klausimus, kad nuspręstų, ar prašymą galima patenkinti:

*Dviejų etapų patikrinimas. Norint teisėtai perduoti duomenis, reikia turėti teisinį pagrindą pagal BDAR 6 straipsnį ir pagrindą perduoti duomenis pagal BDAR V skyrių.

** Šiuo konkrečiu atveju taikytinas tarptautinis susitarimas reikėtų tarptautinį susitarimą, kuriame numatyta galimybė trečiojoje valstybėje esančioms valdžios institucijoms tiesiogiai prašyti priegios prie ES privačių subjektų tvarkomų asmens duomenų. Jei tokio susitarimo nėra, tačiau tarptautiniame susitarime, pavyzdžiui, savitarpio teisinės pagalbos sutartyje, numatytas valdžios institucijų bendradarbiavimas toje konkrečioje srityje, ES privatus subjektai paprastai turėtų nukreipti prašymą pateikusiai trečiosios valstybės instituciją į savo nacionalinę kompetentingą instituciją, laikydamiesi savitarpio teisinės pagalbos sutartyje ar susitarime nustatytos tvarkos (taip pat žr. gairių 3 išnašą).

***Jei užtikrinama atitiktis kitoms atitinkamoms BDAR nuostatom.

²⁶ Jei prašymo gavėjas yra duomenų tvarkytojas, šis duomenų tvarkytojas privalo nepagrįstai nedelsdamas informuoti duomenų valdytoją ir turėtų laikytis duomenų valdytojo nurodymų, susijusių su prašymu, išskyrus atvejus, kai Sąjungos teisė arba valstybės narės teisė, kuri taikoma duomenų tvarkytojui, draudžia jam informuoti duomenų valdytoją dėl „svarbių viešojo intereso priežasčių“ (šiuo tikslu žr. BDAR 28 straipsnio 3 dalies a punktą ir 2021 m. liepos 7 d. priimtas EDAV gaires Nr. 07/2020 dėl duomenų valdytojo ir duomenų tvarkytojo sąvokų BDAR).